

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quae forma, & conditiones seruandae sunt in beneficiorum parochialium
prouisione. punct. 2

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

10 Quinto fieri debet beneficiorum prouisio certa, non vaga, & dubia, qualis esset, si sub disunctione prouideres Petrum scilicet, vel Franciscum, quia ex tali prouisione nullus prouisi maneret, eo quod uoluntas conferentis, ex quo determinatio pendet, indeterminata sit. cap. 2. de electione. in 6. Azor. supra. quest. 6. Ad idem reducitur, si coniuncta duos in eodem beneficio prouideres; quia interdictum est unicuique ius duobus accommodare. cap. ius fraternitatis. de prebendis.

11 Sexto prouisio beneficiorum faciendi est absque ulla diminutione, ut expresse habetur e. unie. ut Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur. Quapropter non licet tibi beneficia conferre referuando fructus, vel pensionem alteri, neque uni concedere unam partem beneficii, alteri alteram, neque uni beneficium, alteri ius ad illud; est enim hæc prouisio contra iuris ordinem, ut supra. e. unie. & ex e. ius fraternitatis 26. de prebendis colligitur. Azor. 2. p. lib. 6. c. 16. q. 2. & q. 6. Adde nemini à Pontifice datum est ius ad beneficium vacaturum concedere, ne occasio detur captandæ mortis: habetur expresse cap. nulla. cap. reatum. e. ex renore. de concess. prebende. cap. dilectus. 1. & 2. c. ius fraternitatis. de prebendis. Azor. 2. p. in sit. moral. lib. 6. c. 26. quest. 8.

12 Septimo nequeunt beneficiorum prouisiones pro determinato tempore fieri, sed necessario in perpetuum concedendæ sunt. Quia sunt contra naturam beneficii; quæ est ius perpetuum ad fructus, ut in prin. huius tract. diximus: & licet aliqua beneficia manualia sint, & ad nulum conferentis amabilia, nunquam tamen pro certo tempore conferuntur, sed pro incerto, & indeterminato, ac prouide de se perpetuo, ut latius ibidem dictum est. Azor. 2. p. in sit. mor. lib. 6. c. 26. q. 7.

PUNCTVM II.

Quæ forma, & conditiones seruandæ sunt in beneficiorum parochialium prouisione.

Tota difficultas est in explicacione Trid. decreti. sess. 24. c. 18. de reform. & bullæ Pij V. 32. quæ incipit, in conferendis beneficiis: quibus statutum, Ecclesia parochialis vacante, obligatum esse Episcopum, vel eius officialem constituere in ea vicarium cum congrua fructuum portione, ut Ecclesiæ onera sustinear: deinde signare tempus, intra quod competitoribus beneficii accedere possint examinandi: quo examine peracto ab examinatoribus synodalibus deputantur quotquot sint idonei reperti, & ex his Episcopus eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, & huic, non alteri collatio fiat ab eo, ad quem de iure pertinet. Si uero beneficium iuris patronatus Ecclesiastici fuerit, & institutio ad Episcopum pertineat, obligatus est patronus quem digniorem iudicauerit, præsentare Episcopo instituenti. Si autem ad alium pertineat institutio, Episcopus solus digniorem eligat, quem patronus instituenti præsentare debet. Si autem sit patronatus laicorum, proponatur edictum, & quem patronus præsentauerit, examinetur, ut dictum est, & nisi idoneus fuerit repertus, nullo modo ei beneficium conferatur. Quæ omnia ita concilium, & Pius V. seruati uoluerunt, ut prouisiones omnes, seu institutiones præter supradictam formam factæ subreptitiæ esse censentur. Vt autem supradicta doctrina clarius eluceat, aliquot difficultates examinandæ sunt,

S. I.

Quibus competat vicarium in parochiali vacante constituere, edicto ad examen vocare, & de qualitate vicarij designati, & edicti propositi.

- 1 Ab ordinario loci, in quo situm est beneficium, vicarius est constituendus.
- 2 Debet constitui, cum primum Ecclesia parochialis uacauerit.
- 3 Debet constitui designata congrua portione.
- 4 Item in qualibet Ecclesia parochiali, sine Pontifici reseruatâ.
- 5 Ob huiusmodi administrationem non priuatur potestate obtinendi beneficium.
- 6 Constituto vicario edictum proponitur, & qualiter.
- 7 Signato termino decem dierum non est licitum illi prorogare, postquam finitus est, si de factis plures subscripti sunt examinandi: scilicet econtra.
- 8 Si finito termino edicti unus tantum idoneus reperitur subscriptus, uerius est non posse edictum prorogari.
- 9 Quid si Episcopus edictum proponat cum ampliori termino, quam scilicet conceditur? Probabilius est ualidum esse, esto illicite fiat.

10 Cum primum Ecclesia parochialis uacauerit, vicarius constituendus est ab ordinario illius loci, iurisdictionem

quasi Episcopalem habente, in quo beneficium situm est, tametsi beneficii collatio ad alium spectet. Et idem est de potestate edicti, & examine faciendi; est expressa decisio sacre congregationis concilij sessione 24. cap. 18. quam adducit Barbosa ibi. & 3. part. de potestate Episcopi. alleg. 60. m. 2. & 44. Gonzalez gloss. 10. numero 31. Flamin. de resignat. lib. 9. cap. 9. numero 102.

Dixi ab ordinario illius loci, ut comprehenderem, non solum Episcopum, sed etiam illius vicarium, seu officialem qui uere ordinatus est. Nam licet concilium in principio capitis mentionem fecerit Episcopi, & in medio illius dixit examini faciendum esse ab Episcopo, & eo impedito ab eius vicario, inde tamen non inferitur non posse vicarium supradicta munera obire, etiam Episcopo non impedito. Quia concilium quod erat conuenientius, & debebat frequenter contingere expectari. Non enim restrictio causa, sed demonstrationis Episcopi mentio facta est. Garcia 9. part. de benef. cap. 2. num. 118. & seqq. Barbosa supra. referuntque à sacra congregatione dictum. Dixi insuper ab ordinario iurisdictionem quasi Episcopalem habente, posse vicarium constitui, edictum proponi, & competitoribus examinari, ut inde intelligeres prælatos illos exemptos, qui proprium districtum habent, & iurisdictionem quasi Episcopali gaudent, & potestate congregandi synodum tamen sint alicuius diocesis, posse munera obire supradicta. Et ratio est; quia sub nomine Episcopi, in iis, quæ ad iurisdictionem pertinent omnes ij comprehenduntur, ut supra diximus; & tradit in præfati Garcia 9. part. de benef. cap. 1. à numero 129. Barbosa supra. dicit. textu concilij. num. 8. & 38. & in remission. vers. porro Episcopus. Hinc à fortiori constat vicario capituli sede vacante hæc omnia munera competere; quia in his quæ iurisdictionis sunt, Episcopo succedit. Molina. de iust. tract. 5. d. 39. 11. 2. 11. Garcia optimam decisionem referens, 3. part. de benef. cap. 2. num. 7. Augusti. Barbosa 3. p. de potest. episc. alleg. 60. m. 3.

2 Hic autem vicarius constituendus est, cum primum Ecclesia parochialis uacauerit; quia statim indiget Ecclesiæ factorum administratione. Excipit, nisi alij ministri ipsius Ecclesiæ, vel alij parochi vicini onera defuncti subirent, & conuenientius iudicaretur illis concedi: tunc enim non opus esset vicarium aliquem distinctum designare; eaque de causa dixit concilium debere Episcopum habita noticia uacationis vicarium (si opus fuerit) designare. Non enim semper est opus vicarium, qui solus vicarius sit, assignare, cum possit occasio esse parochium vicinum, vel Ecclesiæ beneficium designandi. Garcia referens decisionem congregationis, 9. part. de benef. c. 2. num. 13. Barbosa 3. part. de potest. episc. alleg. 59. circa finem num. 25.

3 Deinde hic vicarius constituendus est cum congrua fructuum portione assignatione. Quia onera Ecclesiæ sustinere debet, donec de rectore prouideatur: conuenienter ergo de fructibus beneficii illi prouidetur. Quota autem designanda, arbitrio designantis remittitur, spectata beneficii qualitate, eiusque oneribus. Quapropter continget aliquando beneficium ita tenue esse, ut omnes fructus colligendi pro congrua portione designari debeant. Garcia supra. numero 17. Barbosa numero 26. Nauarr. consil. 5. sub tit. de officio ordinarij, in 2. edit.

4 Præterea constitui debet vicarius in qualibet Ecclesia parochiali, si cura Ecclesiæ Episcopo incumbere dicatur, & per unum, vel plures administratur, & cuiuslibet sit Ecclesiæ parochialis, aut Pontifici reseruatâ, vel ei quomodolibet affecta. Quia quæcumque sit, indiget vicario, qui facta ministrat, dum de rectore prouidetur. Neque hanc designationem impedire potest beneficii litigium, neque alia quælibet occasio. Augusti. Barbosa 3. p. alleg. 60. m. 2.

5 Difficultas uero est, an hic vicarius constitutus eo ipso inhabilis efficiatur, ut se beneficio opponat, etque beneficium concedatur?

Et quidem indubitatum esse debet ob talem administrationem, priuandum non esse potestate se opponendi, obtinendique beneficium ab ipso ordinario: quia non se ingreditur administrationi post electionem factam ante obrentam confirmationem: & constat ex Tridentino sessione 24. cap. 18. ibi, ab eius Ecclesiæ custodia, seu administratione non amoueat, donec autem, aut alteri, qui probatus fuerit, sit prouisum. Supponit ergo vicarium eligi, & prouidiri posse. At si facta oppositione eligatur ab ordinario, ut ei beneficium conferatur, & ante collationem factam à Pontifice, vel ab eo quem de iure pertinet, beneficium administrat, censet Garcia 9. part. de benef. cap. 2. m. 1. & 34. nequaquam illi posse beneficium concedi; quia ex tali administratione, & fructuum perceptione inhabilis factus est, iuxta textum in cap. auaritia. de electione. in 6. ubi cauetur, neminem posse administrare dignitatem, seu quodlibet aliud beneficium ad quod electus est, prius quam eius electio confirmetur; alioquin iure, si quod per electionem quaeritur, eo ipso priuatur.

Cæterum acquiescere non possum huic sententiæ. Quia textus in dicto capite, auaritia, loquitur de iis, qui ratione electionis,

electionis, & iure sibi ex electione competere administrare Ecclesiam procurant ante confirmationem factam, quod est illicitum capite nostro, & capite qualiter de electione, & capite cum iam dudum de praebeatis. Non autem loquitur de iis, qui titulo delegationis ab ordinario Ecclesiam administrant, quod est opus virtutis nullo iure prohibicum. Deinde electio, quam dignior ordinarius facit, non est propria electio, ad quam confirmatio subsequatur. Ergo de horum electorum administratione non loquitur textus. Praeterea iis electis ab ordinario non tenetur Pontifex beneficia conferre, sed potest alteri providere. Ergo eorum in beneficiis administratio obstat non potest prouisioni, cum non foueat auaritiam. Denique concilium supradicto loco clare inuincit vicarium approbati, quique posse, & facta electione administrare, si quidem dicit in eposita appellatione non esse remouendum, quousque eadem vel alteri, qui probatus, & electus fuerit, beneficium conferatur.

6 Facta constitutione vicarii episcopus, vel eius vicarius edictum proponit, quo omnes clericos volentes ad examen venire, conuocat signato termino decem dierum, qui a publicatione edicti, quae ordinariis sit per affixionem illius ad valuas ecclesiae cathedralis, & ecclesiae, in qua situm est beneficium, computantur.

Hae per edictum vocatio non est de substantia prouisionis, si quidem illam concilium arbitrio episcopi remittit ibi, *esset Episcopo, aut synodo provinciali pro regionis more videbitur magis expedire, per edictum etiam publicum vocentur*: & tradit Nauarr. consil. 4. de praebeatis. Vgolin. de officio & potestate, Episcopi, cap. 50. §. 4. num. 3. Nicol. Garcia 9. part. de benefic. cap. 2. num. 35. Dixi signato termino decem dierum: quia hic terminus concessus est a concilio, patrono, & Episcopo, ad nominandum, & loco nominationis hoc edictum succedit. Sed quia ibi concilium non arctat Episcopum, nec patronum, ut non possit terminum decem dierum restringere, cum dixerit, *vel aliud tempus ab Episcopo praescribendum*: ideo credo edictum propositum sub breuiori termino validum esse, modo terminus sufficiens sit, ut in noticiam illorum deuenias, qui ad conuentionem accedere possunt. Et idem est, si pro aliis decem diebus vellet terminum edicti prorogare potest namque, modo non proroget ultra. Non enim Episcopo datum est ultra viginti dies edictum proponere, ut constat ex constitutione Pij V. *verific. prohibentes*, Aloysius Riccius *resol. 3. 6. 2. August. Barbosa 2. p. alleg. 60. n. 45.*

7 Auerte signato termino decem dierum in edicto non esse licitum ordinario illum prorogare, postquam finitus est, si de facto plures subscripti sunt examinandi, quia ipse tacite est promissum per edictum non esse amplius expectandum. Secus vero dicendum, esset, si transacto termino nullus apparet subscriptus, aut ex subscriptis nullus dignus inueniretur, possent tunc ordinariis terminum aliorum decem dierum prorogare, sed non ultra. Quod si data prorogatione nullus apparet subscriptus, vel ex subscriptis nullus dignus, querat abique conuocato Episcopo, cui beneficium conferre possit. Non enim debet aliud edictum proponere, quia esset p. c. re. in infinitum: colligitur ex Concilio *sess. 24. cap. 18. fine.*

8 Verum si in primo termino edicti vnus tantum subscriptus idoneus reperitur, non tenetur Episcopus edictum prorogare, sed satisfacere suo muneri, si huic digno reperto beneficium conferat, ut tradit Vgolinus de potestate Episcopi, cap. 50. §. 10. numero 4. Barbosa 3. part. de potestate Episcopi, alleg. 60. numero 51. Garcia 9. part. cap. 2. num. 28. At dubium est, an possit pro aliis decem diebus edictum prorogari: Videatur posse. Quia in constitutione Pij V. solum prohibetur ne terminus praefixus decem dierum ultra alios decem dies prorogetur. Tacite ergo inducitur pro aliis decem diebus fieri prorogationem posse. Neque ibi limitatur casu, quo terminus primus edicti finitus sit. Sed verius credo finito termino prorogari edictum non posse, si vnus subscriptus inueniatur, qui examinatus idoneus reperitur sit. Quia ex appositione termini in edicto promissum est se subscriptis non esse amplius expectandum, sed illo transacto examen faciendum esse. Ergo etiam si vnus tantum subscriptus inueniatur, examen de solo illo faciendum est, & beneficium illi, si dignus sit, prouidendum: sic Garcia 9. part. de benefic. cap. 2. n. 214. Vgolin. de potestate Episcopi, cap. 50. §. 10. num. 4. August. Barbosa 3. p. alleg. 60. n. 51. referuntque a sacra congregatione decisum.

9 Quod si Episcopus contra praedictam prohibitionem edictum proponat, aut proroget cum ampliori termino, quam sibi conceditur, est difficultas, an tale edictum in totum vitietur, & nullum sit, an vero solum ea ex parte, qua terminum excedit? Et quidem si a principio cum termino competenti propositum fuit: verbi gratia, decem, vel viginti dierum: postea vero prorogatur ultra debitum terminum, edictum validum erit, esto subrogatio annulletur. At si a principio propositum est edictum cum ampliori termino, quam viginti dierum, vel propositum edicto decem dierum prorogatio sit pro viginti, aliquid videbitur edictum, & prorogationem, non solum ea ex parte, qua excedit, sed etiam in totum esse nullum, spectato iuris rigore, & esto ex aequitate, & mente Pontificis solum quoad

Ford. de Castro Sum. Mor. Pars II.

excessum annulletur: sic Garcia 9. part. de benefic. cap. 2. num. 49. Ratio ea est. Nam in supradicto Tridentini decreto, & constitutione Pij V. annullantur omnes prouisiones beneficiorum factae contra formam ibidem praescriptam. Sed ibidem praescribit Pontifex, ut prouidendi vocentur per edictum cum termino decem dierum, prohibens ne ultra alios decem dies prorogatur. Ergo qui cum ampliori termino edictum proponit, nulliter proponit; ac proinde qui ex illo edicto prouidentur, reputandi sunt, ac si edicto non proposito prouisi essent.

Ceterum verius existimo supradictum edictum, & prorogationem validam esse, esto peccet sic proponens. Mouetur, quia Episcopo, eiusque vicario competit iure ordinario edictum proponere, & ad examen vocare. At quoties habent aliam facultatem, praescribitur modus ea utendi; talis modus non tollit facultatem, sed designat vsum, ut laicus tractatus de legib. disp. 2. punct. 9. diximus. Ergo ex eo quod Pontifex designauerit dies, quibus edictum durare debet, non abstrulit ab ordinario facultatem edicti proponendi, quod non leuiter Pontifex indicauit, cum vltus fuerit verbo *prohibentes*, neque addidit *annullantes, aut irritantes*. Neque obstat concilium, & constitutionem Pij V. annullare omnes prouisiones factas contra formam ibidem praescriptam. Nam esse edictum indebitum extensum, non tollit formam ibidem in prouisionibus praescriptam. Haec enim solum est, ut fiant prouisiones praecedente edicto, seu Episcopi nominatione. Quod autem edictum indebitum Episcopus extendat, non ad formam prouisionis pertinet, sicuti non pertinet ad formam prouisionis, quod examinatores synodales occasione examinis aliquid recipiant contra prohibitionem ibidem factam, vel quod Episcopus vacante Ecclesia parochiali vicarium non designauerit. Adde ipsum Gartiam dicto capite secundo, numero 206, censere opponentem, se post terminum edicti, antequam examen peractum sit esse legitimum oppositorem, Ergo signum est edicti prorogatione oppositionem non vitari.

§. II.

Qui possint se subscribere examinandos, ita ut teneatur ordinarius illos admittere.

- 1 Omnes existimantes se habere qualitates ad beneficium requisitas subscribere possunt.
- 2 Finito termino edicti ante finitum examen oppositorum datus locus subscriptioni, & oppositioni in parochialibus.
- 3 Potes ad parochialem vacantem se opponere, esto parochus sit.

1 Omnes illi, qui qualitates beneficio requisitas se habere existimant, possunt proposito edicto se subscribere examinandos. Neque ab hoc iure excluduntur, etiam si beneficium non sit per concursum prouidendum, ut satis constat ex illis verbis concilii *sessio 24. cap. 18.* liberum sit etiam aliis, qui aliquos ad id aptos nouerint, eorum nomina deferre, ut possit postea de cuiuslibet aetate, moribus, & sufficientia fieri diligens inquisitio. Quod si dicas ut quid ergo se subscribunt, & examinantur, si ipsi, quantumcumque dignis, beneficium nullatenus se conferendum? Responderi potest id fieri, ut contingente vacatione beneficij per concursum prouidendi, notitia illorum habeatur, & praeterea ut ipsi in illo beneficio prouideri possint, si forte praetentatus, aut nominatus indignus repperitas fuerit.

2 Solum est dubium, si finito edicti termino se subscribi poterint, an possit, vel teneatur Episcopus illos admittere? Videatur nec teneri, nec posse. Primo, quia terminus in edicto apponitur, ut intra illum sit oppositio, & extra facti non possit; alias termini appositio inutilis esset. Secundo, ex edicti appositione obligatur ordinarius iis, qui se in illo termino scribunt, beneficium prouidere. Ergo contra iustitiam faceret, si alios ad prouisionem admittet. Tertio, & praecipue, quia concilium docet, transacto constituto tempore, omnes qui descripti fuerint, examinentur. Ergo ut possint examinari, debent esse intra tempus constitutum descripti, sic Francis. Leo thesaur. fori Ecclesiae, cap. 18. n. 30. Genuen. *prax. c. 66. in annot. n. 17. ad finem*, referunt sic declarasse congregationem concilii.

Ceterum etiam de rigore iuris hoc verum sit; at ex aequitate ob fauorem Ecclesiae introductum est, ut terminus in edicto parochialium appositus, non sit appositus ad excludendam oppositionem illius, qui ante peractum examen oppositorum comparuerit examinandus, sed ne ultra illum terminum debeat ordinarius expectare, sed potius illo transacto debeat beneficium prouidere iis, qui descripti fuerint, nisi alij ante peractum examen digniores subscribantur: sic referunt decisum a sacra congregatione Gonzalez *gloss. 9. §. 1. num. 11*; Garcia 9. part. de benefic. cap. 2. n. 206. August. Barbosa 3. p. de potestate Episcopi, alleg. 60. num. 46. Neque obstant contraria, Fateamur namque, spectato iuris rigore, nequaquam esse admittendos, qui finito termino

Z. edicti

edicti se subscriberent examinandos: at ex consuetudine admitti; ideoque in edicto hanc tacitam conditionem imbibendam, inquam, esse beneficium ius, quod in termino edicti fuerint descripti, nisi ante peractum examen alij digniores praeferantur.

3 Rursus dubitabis, an habens parochiale, possis te examinandum subscribere, & debeat ad concursum admitti? Ratio difficultatis est; quia beneficium parochiale assumitur cum intentione ibi perpetuo manendi: celebrat enim beneficium cum sua Ecclesia spirituales nuptias, Deinde una parochialis cum alia compari non potest. At omnino tenendum est, te posse subscribere examinandum, admittique debere, & si ceteris dignior appareas, tibi beneficium prouideri, sic Garc. 9. p. de benef. c. 2. n. 209 August Barb. super decretum concilij. n. 13. refert decisum a sacra congregatione, & ratio est, Quia ex beneficio habito non est redditus in capax aliud obtinendi, cum non assumptis illud cum obligatione illud in perpetuum retinendi, sed solum dum aliud commodius se tibi non obtulerit. Neque incompatibiles vnus beneficij cum alio probat te non posse illud obtinere, si illo obtento possessum dimittas, sed solum probat te non posse simul vtrumque retinere.

S. I. I.

Quales examinatores debeant esse ad suprascriptum examen peragendum.

- 1 Expenditur Trident. decretum.
- 2 An si non eligantur sex, sed quatuor examinatores, vitetur electio? Affirmat Garc. Sed patitur eius resolutio difficultatem.
- 3 Quanto tempore duret horum examinatorum designatio.
- 4 Si intra annum senarius numerus non perseverat, non spirat in reliquis officium.
- 5 Quid si vnus, vel duo tantum remaneant in illis perseverat.
- 6 Qualiter elapso anno designationis, & non celebrata synodo, possit Episcopus examinatores designare.
- 7 In particulari, & in genere designari examinatores possunt.
- 8 An si in genere & sub qualitate officij designentur, comprehendantur successores? Affirmant aliqui, Contrarium est verius.

1 **C**onstat ex Trident. dicto cap. 18. sess. 24. examinatores parochialium debere esse magistros, seu doctores, aut licentiatos in theologia, aut iure canonico, vel alios clericos, seu regulares, etiam ex ordine mendicantium, aut etiam seculares, qui ad id videbantur idonei, electos tamen in synodo diocesana, in qua ad minus sex eligendi sunt; cum tres tantum sufficiant, omnes tamen iurare debent ad sancta Dei Evangelia, se quacunque humana affectione postposita fideliter munus executores, Neque occasione huius examinis quidquam auere, vel post accipere possunt, aliam simoniam incurrere, tant ipsi, quam dantes: neque ab ea absoluti possunt, nisi dimissis beneficiis, quae quomodocumque etiam antea obtinebant, & ad alia in posterum inhabiles redduntur.

2 Verum, ut suprascriptum Trid. decretum clarius innotescat, aliquot difficultates proponende sunt. Prima, an si Episcopus in synodo diocesana eligat solum quatuor, vel quinque examinatores, electio valida sit, & electi examinatores synodales reputentur, ita ut cum illis examen celebrari possit? Negat Garc. 9. p. de benef. cap. 2. num. 64. & refert decisum a sacra congregatione: cum enim concilium statuat singulis annis in synodo diocesana debere ad minus sex examinatores proponi, qui solum quatuor proponeret, formam propositionis non seruaret. Ergo est nulla propositio ex defectu formae. Quod confirmari potest, ex eo quod eadem sacra congregatio decidit, ut refert Garc. supra. Aloysius Riccius praxi fori Ecclesiast. resolut. 761. Margarita casuum conscientiae, verbo examinatores, num. 1. si anno transacto non supersunt sex examinatores ex designatis, non esse pro legitimis habendos. Ergo à fortiori non erunt legitimi, si à principio sex designati fuerint. Et ratio huius decisionis esse potest, ut facilius possit Episcopus examen peragere, eligens ex pluribus. Faceret ob auctoritatem sacrae congregationis hanc sententiam amplectendam esse. Nam illa seclusa non leui ratione fulciri possit, designationem quatuor examinatorum valere, esto designans male faceret minus quam sex designando. Finis namque concilij solum est, ut examen coram tribus examinatis in synodo deputatis celebraretur; qui finis obtineri potest, tamen solum tres examinatores designentur. Quod vero horum trium examinatorum designationis, aliorum trium designatio coniungatur, per accidens esse videtur ad finem praecipuum concilij, & extra formam ab ipso praescriptam, Et confirmari potest Nam si anno durante, in quo fuerint sex examinatores in synodo designati, aliqui moriantur, non ideo superstitibus, etiam si vnus sit, desinat esse legitimi examinatores, Ergo signum est defectum in numero senatorum non esse de substantia. Haec argumentationis gratia proposita

sunt. Non tamen ut sententia canonizata per sacram congregationem recedat.

3 Secunda difficultas est, quanto tempore duret hae examinatorum designatio? Videtur namque solum vnico anno durare: si quidem concilium decreuit, ut examinatores singulis annis in synodo diocesana designentur, tacite indicans se nolle, ut vltra annum designatio proficiat. Ceterum dicendum est, celebrata synodo singulis annis designationem examinatorum cum celebratione nouae synodi cessare, ut ex dicto concilio constat. At si singulis annis synodus non celebratur, designatio examinatorum finito anno non spirat, sed durat quousque alia designatio in synodo succedat. Si quidem concilium solum dixit, ut singulis annis designatio in synodo fiat, supponens singulis annis synodum celebrari debere. Ergo synodo non celebrata, nec designatione facta, non cessat prima designatio, cum nihil de hac cessatione concilium dixerit; & ita tenent referentes à sacra congregatione decisum: Garcia 9. p. de benef. cap. 2. n. 73. Francic, Leo in thesaur. fori Ecclesiast. par. 2. cap. 3. num. 25. August. Barbosa de potest. episc. 3. p. allegat. 60. num. 40. & in remission. concil. num. 21. Quod censio limitandum cum Garc. & Barbosa supra: modo clasp anno sex supersunt: nam si clasp anno hic numerus non perseverat, omnium examinatorum officium spirat, ut dictum est num. praeced. Quia non est locus exequendi dispositionem concilij requiritur, ut ordinarius ex sex designatis examinatoribus tres ad minus eligat, cum non ad alia sex designati, inter quos possit electio fieri.

Tertia difficultas est, an si intra annum designationis hic numerus senatorum non perseverat, spirat reliquorum examinatorum officium. Ratio difficultatis est nuper tacta; quia sententia non potest forma à concilio praescripta in electione examinatorum, quae est ut ex sex in synodo designatis tres eligantur. Quod à fortiori procedit, si duo, vel vnus tantum remaneret, dicendum tamen est, durante anno assignationis officium examinatorum in remanentibus non cessare. Quia quomodo non erat, ut designatio prius facta spiraret, dum alia loco ipsius subrogari non potest; sed nullatenus subrogari potest intra annum alia designatio synodalis, cum synodus solum singulis annis celebranda sit. Concil. cap. 2. sess. 24. de reformat. Ergo designatio prius facta non spirat. Barbosa allegat. 60. n. 43. Garc. de benef. 9. p. cap. 2. num. 69. Neque obstat ratio contraria. Negari enim potest, non seruari formam à concilio praescriptam. Nam etiam non remanent sex examinatores, ex quibus tres eligi possunt, sufficit, quod remaneant tres eligendi ex sex, qui fuerint in synodo designati.

5 Sed quid si vnus, vel duo tantum remaneant, censio adhuc in illis officium examinatorum perseverare ob rationem dictam. Quia non potest noua synodalis designatio fieri: ita refert decisum Garc. supra. Neque obstat non posse ibi seruari formam praescriptam electionis, cum non dentur tres examinatores synodales, qui eligantur. Non, inquam, obstat; quia quando forma seruari non potest praecise, ut dispositio est, sufficit si eo modo, quo fieri potest, seruetur. Tiraquei, de legit. connubial. gloss. 6. n. 6. 3. & 69. Flamin. Paris. de reformat. lib. 7. quass. 5. num. 19. Cum autem remanente vno, vel duobus examinatis saltem ex parte seruetur forma, dicendum est illos in officio remanere. Requiritur tamen, ut Episcopus cum consilio capituli loco mortuorum, vel absentium subrogat alios ex antiquis examinatis, aut illis deficientibus, qui sibi melius vbi fuerint, saltem vsque ad numerum senatorum, quae haec designatio loco designationis synodalis, dum fieri non potest, succedit. Garcia à num. 70.

6 Quarta difficultas est, an elapso anno designationis, & synodo non celebrata possit Episcopus cum consilio capituli examinatores designare, quibus cum examen legitime celebraretur. Affirmat August. Barbosa 3. p. de potest. episc. num. 60. num. 50. & fuit à Rota sapie decisum, prout refert Aloysius Riccius praxi, decis. 4. 18. in 1. edit. & resolut. 3. 52. n. 2. edit. Garc. 9. p. de benef. cap. 2. n. 90. & seqq. Ratio est, quia Episcopo iure ordinatio competit examinatores ad beneficia designare: cap. acceptimus: & ibi Glossa aate & qualitate. Quae potestas per concilij sublatam non est, sed solum praescriptus modus illa venendi, scilicet in synodo diocesana, casu quo synodus diocesana celebraretur. Ergo non celebrata synodo poterit Episcopus examinatores designare, sicut potest, quando intra annum designati sunt. Et confirmari potest à simili ex designatione iudicum synodali, qui ad minus quatuor ex praescripto concilij sess. 25. cap. 10. de reformat. designari debent in conciliis prouincialibus, aut diocesanis; si de facto deessent, poterit ordinarius cum capituli consilio subrogare alios vsque ad futurum prouinciale, aut diocesanum synodum: neque ibi limitatur, ut sit intra annum designationis. Verum supra dictam sententiam solum existimo veram casu quo Episcopo ob pestem, vel aliud impedimentum non liceret synodum congregare. Nam illo in casu credendum est eius designationem cum consilio capituli subrogari loco designationis synodalis, sicuti subrogatur designatio examinatorum, cum intra annum designationis designati moriantur, eo quod synodus ex iure tunc congregari non possit. At casu quo Episcopus

in culpa esset non congregandi synodum. nequaquam eius designatio extra synodum valeret. Quia esto essent examinatores signati a potestate illos designare, quia tamen non designantur in synodo, quae celebrari potest, non sunt examinatores, quales concilium ad parochiales requirit. Neque obstat argumentum delumptum ex iudicibus synodalibus. Quia eorum designationem non statuit concilium fieri singulis annis, neque in synodo, sicuti statuit de examinatores synodalibus: imo potius expressè ordinario facultatem concessit designentibus capituli usque ad futuram synodum. Adde, forte est probabilis non posse ordinario lapsò anno designationis in synodo iudices synodales designare, si per ipsum stat, quominus synodus celebretur. *Garc. 9. part. de benef. cap. 2. numer. 79.*

7 Quia difficultas est, qualiter hæc examinatio designatio faciendae est, an in particulari exprimendo personam, an sufficit in genere exprimendo officium, ut si designaretur examinatio synodalis canonicis magistralis, doctoralis, prior talis monasterii, &c. Ceterum est utroque modo fieri posse: quia utroque modo potest persona exprimi, & cognosci. Qui enim canonicum magistralium, & doctoralem in examinatores designaret, faceret exprimeret possidentes de presenti illas præbendas intelligendos esse.

8 Dubium tamen est, an etiam successores, & subrogati in illis præbendis intelligantur? Affirmat Petrus de Ledelm. in *sum. 2. tract. 7. c. 7. concl. 7. circa tertiam difficultatem*. & testatur sic via & consuetudine in Hispania esse receptum, & à viris doctis approbatum. Et ratio esse potest, quia illa verba generalia sunt, & sufficientia successores comprehendendi. Neque talis comprehensio videtur concilii dispositioni obstare. Nam esto successores in particulari approbati non possint à synodo, cum sint incogniti, approbantur tamen in genere titulo dignitatis, & officii, sicut sub eo titulo designantur. Et sicut Pontifex in suis receptis commissis vicario dicecesano, non solum approbat vicarium presentem, & de illius probitate confidit, sed approbat futurum, & successorem, quia credit (moraliter loquendo) neminem in illo officio constitutum esse, qui aptus non sit ad munus sibi commissum obendum: ita de examinatores synodalibus sub nomine dignitatis approbatus dicendum videtur.

Nihilominus verius est, hanc sub nomine dignitatis designationem successores, & in dignitate subrogatos nequaquam comprehendere sic tradit Garcia 9. p. de benef. c. 2. à numer. 339. ibique pluribus Rotæ decisionibus comprobatur. Ratio ea est, quia concilium illa generica propositione, & synodi approbatione contentum non est. Quod inde colligitur: quia petiti, singulis annis examinatores designari, & supponit designatos non posse: quæ non coheret cum designatione facta ratione dignitatis: nisi enim personæ ob dignitatem, & officium ad examen approbarentur, ut quid singulis annis denuo eligendi erant, & à synodo approbandi, cum ratio approbationis, & designationis eadem perseveret, neque designati morentur; tamen si plures decederent, designatio non personam, sed dignitatem respicit, quod est contra communem styllum & contra verba concilii loquentis de iudicibus synodalibus, & idem est de examinatores, *iss. 2. c. 10. de res. lib. 1. si aliquem interim ex designatis mori contigerit*. Supponit ergo concilium designationem cum persona debere contingi, non cum dignitate. Vide *tract. de legib. disp. 4. par. 16. §. 7. n. 4.*

§. IV.

Qualiter examen ad parochialem præstandum fit.

- 1 Omnes subscripti peracto termino edicti examinandi sunt ab Episcopo, & peracto examine denunciandi qui fuerint idonei.
- 2 Examen factum ante finitum terminum (esto aliqui existiment valere) nullo modo sustinendum est.
- 3 Ob digniorem desistentiam, vel non comparitionem non est examen impediendum.
- 4 Quid si electione facta electus desistat, vel decedat?
- 5 Examen factum ab Episcopo cum tribus examinatores synodalibus, & alio non synodali: affirmant aliqui fore irritum, verius est oppositum.
- 6 Qualiter vota examinatum paria, aut singularia debent esse, ut illis accedere possit Episcopus.
- 7 Examen factum ab examinatores, qui iuramentum non præstiterunt, vel synoniam commiserunt, negat aliqui valere, verius est validum esse.
- 8 Examinatores tenentur non solum de scientia, sed de state, & qualitate ad beneficium requisitis providendum examinare.
- 9 Aliquis placet obligatum esse denunciare, qui sint digniores. Probabilis est hoc iudicium Episcopo remitti. *Ferd. de Castro Sum Mot. Pars II.*

10 Ab examine parochialium notorie dignis non excusatur.

1 Ceterum est transactio constituto termino edicti, omnes qui descripti sunt examinandos esse ab Episcopo, seu eo impedito ab eius vicario generali, atque ab aliis examinatores non paucioribus, quam tribus, quorum votis, si pares, aut singulares fuerint, accedere possit Episcopus, vel vicarius, quibus magis videbitur; debentque supradicti examinatores iuramentum præstare fideliter suum munus exequendi, nihilque occasione huius examinis ante, vel post recipere. Peractoque examine denunciare debent, quos repererint idoneos ætate, moribus, doctrina, prudentia, & aliis rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunitis: sic Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 18. de reform.* Modus autem huius examinis præscriptus non est; sed ille erit observandus, qui in qualibet diocesi receptus fuerit, quique aptior visus fuerit ad cognoscendam examinatorum aptitudinem summo opere procurando, ut quantum fieri possit æqualitas inter examinandos observetur, aduertentes ad insigniores Ecclesias graviora certamina fieri æquum esse.

2 Circa supradictam doctrinam dubitabis primo, an examen factum ante transactum terminum edicti nullum sit ipso iure, nullaque provisio inde secuta? Nota apud Garcia 9. p. de benef. c. 2. §. 26. & Lambert. de iure paron. 2. p. 12. q. 6. art. 25. affirmat esse nullum competentem aliquo ante transactum terminum edicti, *ex c. fin. de elect. in 6.* At nullo competente sustinendum esse; probantque à simili ex collatione facta ab Episcopo sꝑto patrone laico, qui si intra tempus sibi concessum ad præsentandum reclamaverit, non subsistit, at non reclamante firmiter habet.

Ceterum dicendum omnino est nullo casu valere: sic Garcia *supra num. 327.* Tum quia electiones factæ ante terminum edicti appositi omnino cessantur. *in dicto cap. fin. de electione, in 6.* nulla distinctione facta, an postea compareat, vel non compareat competitor. Ergo idem dicendum est de hoc examine, & provisione facta. Quia militat eadem ratio, ut videbitur. Tum quia concilium designans tempus prægendi hoc examen vitur ablativo absoluto: inquit enim *transactio constituto tempore*, qui modus loquendi in his, quæ de iure non insunt, inducit conditionem, & formam; *leg. à restatore, ff. de conditionib. & demonst. & pluribus comprobatur Saas. lib. 3. de matr. disp. 5. num. 2. in 2. argumen. iuncto num. 4.* Tum quia concilium, & constitutio Pij V. annullat omnes provisiones factas contra, vel præter formam à se constitutâ. Constituit autem, ut transactio tempore edicti examen fiat. Ergo aliter factum nullum est, & consequenter provisio inde resaltans. Ratio vero, quare terminus edicti expectandus sit, traditur à Rota in vna Tolezana parochialis de Alcaudete coram D. Seraphino 3. Iulij, 1595. & colligitur *cap. fin. de electione, in 6.* ne inquam per præventionem vnius alij, qui se volunt opponere, supplantentur, & Ecclesia detrimentum patiar, carens ministris dignioribus, Neque obstat exemplum de collatione facta sꝑto, patrono. Nam esto concedamus valere ipso non reclamante, ideo est quia in favorem ipsius annullatur; qui favori ipse cedit, dum non reclamatur: provisio parochialium sine examine, & examen ante finitum terminum edicti annullatur in favorem Ecclesiarum, & oppositorum, qui esse possunt: quæ ratio, siue competitorum compareant siue non, semper perseverat.

3 Secundo dubitabis, an si ex descriptis desistant digniores, vel non compareant ad examen transactio prædicto termino edicti, possit ordinarius illis sꝑtis reliquos examinare, & beneficium providere, vel teneatur novum edictum cum novo termino proponere?

Ceterum est ob nullius desistentiam, vel comparitionis notificationem examen impediendum. Aliis in cuiusque voluntate esset provisionem beneficiorum impedire. Quapropter si semel descriptus desistit, quantumcunque dignissimus reperitur, vel termino signato non comparet nulla allegata causa, reliqui oppositores examinandi sunt, & illis beneficium providendum: sic à sacra congregatione decisum refert Garcia 9. part. de benef. cap. 2. num. 216. Dixi nulla allegata causa: Nam si causam alleger, iudicio Episcopi legitimam, debet Episcopus aliquod tempus ad comparandum concedere, & interim provisionem detinere. Quod si factò examine qui reputabatur dignior cecidit, vel decedit, inter reliquos electio faciendâ est, neque vlla ratione novum edictum proponendum. Quia cum ipse iuri, quod sibi poterat competere, cesserit, vel amiserit, reliquis oppositoribus accessit.

4 Verum electione facta, si electus desistit, novum electum proponendum videtur, quia prior causa, & oppositio electione finitur. Limitat autem Garcia, *dicto cap. 2. num. 224.* ut procedat ante lapsum quadrimestre datum ex constitutione Pij V. ad significandum Papæ. Nam illo transactio non facta significacione, omnimoda dispositio ad Papam libere devoluta, etiam si Episcopus dedisset licet electo. Sed mihi nullo modo hæc limitatio placet. Quia hæc devolutio, & avocatio transactio quadrimestri, est apposita in penam negligentie ordinarij, ut ex ipsa bulla constat. Cum ergo in supradicto casu nullam ordinarij negligentiam habuerit, neque per ipsum steterit, quominus electio Romæ fuerit præsentata, nequaquam devolutio loci habere

debet, neque ordinatus priuandus est potestate faciendi nouum examen, nouamque electionem. Nauat. 2.1. consil. tit. de rescript. cons. 1. n. 4. in secunda edit.

5 Tercio dubitabis, an examen factum ab Episcopo cum tribus examinatorebus synodalibus, alio non synodali concurrente irritum sit, & nullum? Affirmat Garcia 9. p. de benef. cap. 2. n. 324. Mouetur ex quadam declaratione facta congregationis, & decisione Rotæ, quibus cauetur collationem factam ex vi huius examinis nullam esse. Ratio ea est, quia forma nihil addi, nec dimitti potest, cap. cum dilecta, de rescript. Et ibi Felin. n. 6. Sed ad formam huius examinis pertinet, quod examinatores sint in synodo approbati. Ergo admissi non approbati deficit forma.

Sed contrarium firmavit Rota in causa Derufen, parochialis de Villafraica 18. Decembr. 1581, relata a Garcia supra num. 232. & a Genueu. in praxi, cap. 66. n. 18. Et reg. leg. testamentum. Codic. de testam. Non enim superabundantia nocere potest, sicuti non vitaretur testamentum, si septem testibus necessariis alij inutiles adderentur. Hanc sententiam approbat Genueu. ea conditione, vt maior pars votorum sit synodalis. Ego veto dicendum existimo, instantibus tribus examinatorebus synodalibus, quorumcumque alij addantur, non vitari examen. Quia concilium solum requirit, vt examen fiat à tribus examinatorebus synodalibus. Ergo illis statibus seruatur prescriptum à concilio: tamen si alij non synodali concurrant. Concurreunt enim non vt examinatores legitimi, sed vt quidam testes, & inuites exploratores aptitudinis examinandorum. Ex quo manifestè inferitur, nequaquam posse episcopum prouidere beneficium in fauorem illius, qui non fuerit à maiore parte examinatorum synodalium approbatus: quia aliorum approbatio, vel approbatio vt potest ab illegitimis nullius est effectus.

6 Quarto dubitabis, qua ratione vota examinatorebus paria, aut singularia sint, vt illis accedere possit episcopus? Et quidem hæc dubitatio locum non habet, cum examinatores iuxta stylum Romanæ curiæ, de quo testatur Marc Anton. Genueu. praxi, cap. 66. num. 17. August. Barbosa in remission. concil. num. 18. vota inter se conferunt, & resolutione accepta proferunt vnanimiter examinationem approbatam, vel reprobam; quia tunc vota non sunt paria, nec singularia, sed vniformia. Deinde dubitatione caret non posse Episcopum, vel eius vicarium, etiam examini assistat, & cum examinatorebus prouidendum examinet, iussu approbationis, vel reprobationis ferre, nisi in casu quo examinatores synodales in votis pares, aut singulares fuerint; quia sic cauetur à concilio: *in quorum votis si pares, aut singulares fuerint, accedere possit episcopus, vel vicarius, quibus magis videbitur*, & tradit Flam. l. 8. q. 9. n. 105. Et 106. Vgolin. de officio episcopi, c. 50. §. 3. n. 1. Et §. 12. n. 3. Gratian. decis. 97. n. 18. & alij quos sequitur Garcia 9. part. de benef. cap. 2. num. 56. Pares in votis sunt examinatores, si quatuor sint, & duo reprobent Caium, alij cum approbent. At quibus tunc episcopus accederet, præstaret approbationem, vel reprobationem, maneretque approbatus, vel reprobatus examinatus: eaque de causa concilij congregatio dicit, facere posse episcopum ex non approbato approbatum. Singulares in votis sunt examinatores cum vnus reprobat, alius approbat, tertius iussu suspensio: si enim approbati, vel reprobati episcopus iungatur, approbatus, vel reprobatus efficiet. Hæc accessio episcopi in ipso examine, & coram examinatorebus facienda est, vt satis colligitur ex contextu concilij, vt notauit Garcia 9. p. n. 58.

7 Quinto dubitabis an valeat examen factum ab examinatorebus synodalibus, qui iuramentum non præstiterunt fideliter suum munus exequendi, quique occasione examinis aliquid receperunt? Negat Garc. 9. part. de benef. cap. 2. numer. 355. loquens de iuramento & idem dicitur de vicio simoniæ. Mouetur tum ex decisione Rotæ in vna parochialis. 15. Ianuar. 1593. coram D. Mantica; vbi inter causas nullitatis prouisionis allegat Rota, quod examinatores iuramentum non præstiterunt. Deinde mouetur: quia videtur hoc iuramentum ad formam prouisionis spectare. Cæterum verius censo, omissionem iuramenti, & commissionem simoniæ non annullare examen, tamen si grauius peccent examinatores omittentes iuramentum, & vitium simoniæ committentes. Quod omissionem iuramenti examen non annullat, sic proba. Nam hoc iuramentum faciendum præcipitur, ut qui in synodo sunt electi, & approbati, & examinatores legitimi constituti. Ergo non pertinet ad formam examinis, sed ad rectum illius vsum, sicuti iuramentum, quod præstant iudices, & tabelliones ritè sua munera exercendi, & constat ex iis, quæ diximus, tractat. de legib. disp. 2. punct. 9.

De vicio simoniæ clarius constat, non reddere nullum examen. Quia hæc est pena ob crimen commissum, quæ indiget sententia saltem declaratoria criminis, vt liget. Et præterea quia textus loquitur de simonia commissa tam ante, quam post examen factum. Non igitur ex illa simonia examen legitime factum irritari ipso iure poterat. Quapropter censo præceptum de iuramento omittendo & de simonia committenda non esse restrictiuum potestatis examinatorebus, sed esse instructiuum, qualiter illa potestas exercenda sit. Hoc autem iuramentum

faciendum est in ipsa synodo, quando eliguntur, quia ita est expediens, vt omnibus conset, et non sit necessarium, cum expedire illud tempus concilium non designauerit, debetque fieri iuxta euangelium, Garcia 9. part. de benef. c. 2. n. 156. Et leg. de simonia latè egimus tract. de vitiis relig. opposi. disp. 10.

8 Sexto dubitabis an examinatores teneantur prouidendum examinare non solum de scientia, sed etiam de vita, moribus, arte, & qualitatibus ad beneficium requisitis. Videtur obligatio non esse, vt probat praxis communis, horum informatorem ordinario remittens, & examinatorebus solum de scientia concedens. Cæterum omnino tenendum est, debere de prædictis omnibus prouidendum examinare. Quia examinatores constituti sunt, vt prouidendum examinent, & declarent, si ne idoneus ad vacantem Ecclesiam gubernandam. Sed hæc idoneitas, & aptitudo non sumitur ex sola literatura, sed etiam ex moribus, vita, aliisque qualitatibus, vt de se constat, & multis comprobat Gonzalez reg. 8. Cancellar. gloss. 4. n. 107. Ergo de illis omnibus examinatores prouidendum examinare debent. Deinde hoc clare indicauit concilium dicto c. 18. cum dixerit. *Peracto examine renuncietur, quotcumque ab eis idonei iudicati fuerint, etate, moribus, doctrina, prudentia, & aliis rebus ad vacantem ecclesiam gubernandam opportune*. Sed hæc relatio supponit examinatores cognouisse examinandorum qualitates. Ergo & ita declarauit sacra concilij congregatio apud Garciam 6. p. de benef. c. 2. n. 236. Et 9. p. c. secundo, n. 107. Augustin. Barbosa in declarationibus, concil. dicto c. 18. n. 27. Et 3. p. de prescript. episcopi, alleg. 60. n. 91. Aloysium Riccium praxi fore ecclesiast. resolut. 631. in secunda edit. Gonzalez regul. 8. Cancell. gloss. 4. n. 110. Modus autem examinandi prouidendum de ætate, legitimitate, ordine, vita, moribus, & prudentia est per informationem, quæ paucis diebus fit, antequam ad examen literaturæ veniatur. Nam si illa vice plecè examinatorebus satisfacta, & ex alia parte examinatus de literatura sufficienter ostendit, poterit idoneus esse absolute renunciari.

9 Septimo dubitabis, debeantne examinatores renunciare non solum qui sibi idonei vili fuerint, sed etiam qui in re idoneos digniores sint? Affirmat Barrol, Medin. sum. l. c. 4. §. 33. Ludouic. Lopez in fruct. consuet. l. 1. com. 1. c. 127. Petr. Nauarra l. 2. de rescript. c. 2. n. 187. Petr. Ledesma tractat. 7. c. 1. conclus. 7. d. 7. ff. ad. 23. Mouetur, quia episcopus tenetur digniorem eligere ex approbatis, quod non videtur fieri posse, nisi ex examinatorebus relatione cognoscatur quis dignior sit. Nam hoc iudicium non episcopo, sed examinatorebus videtur commissum; siquidem ipsi iudicant de aptitudine examinandorum, quæ episcopus de hæc aptitudine iudicat, nisi in casu quo examinatores pares, aut singulares in votis fuerint. Ergo extra hunc casum iudicare non poterit Episcopus de maiori examinandorum aptitudine, quia comparatum iudicium positum supponit. Deinde si iudicio solus episcopi remittitur quis dignior sit ex approbatis, nonquam receptus poterit legitime appellare à mala episcopi electione contra constitutionem Pij V. quia nunquam supponi potest episcopum minus dignum elegerit, cum suo iudicio hoc remissum sit.

Tenendum tamen est, vt probabilius, examinatorebus solum competere iudicare qui examinati fuerint idonei, non autem qui digniores sint. Quia concilium solum hoc minus illis concessit, dicens. *Peracto examine, quotcumque ab eis idonei iudicati fuerint renuncietur*, & cum non addiderit, qui digniores fuerint iudicati, non est illis hoc iudicium committendum. Neque est censendum tacite commissum, ex eo quod eligens cognoscere debeat ante electionem quis dignior sit ex approbatis, potest namque hoc cognoscere non ex iudicio, & relatione examinatorebus, sed ex proprio, & singulari iudicio, cum ipse examini præfens fuerit. Item interrogare potest priuatum vnum, vel alium examinatorebus, quos digniores iudicauerit. Minusque hæc ratio commissio inferitur ex facultate appellandi à mala episcopi electione, fateor namque constare non posse maiam fuisse episcopi electionem, & reiectam legitime appellasse ex actis prædictæ primæ instantiæ: eaque de causa talis appellatio executionem non suspendit, sed necessario constare debet ex actis secundæ instantiæ ex examine facto coram iudice ad quem appellatur, & ita tenet, & aliquibus decisionibus comprobat Garcia 9. p. de benef. c. 2. n. 108. Genueu. in praxi, c. 66. in annotat. n. 108.

10 Octauo dubitabis, an excusetur ab hoc examine potiorè dignus? Cui dubitationi disp. præcedenti circa finem, satisfactum dicendo nequaquam excusari; quia concilium expositur pro forma hoc examen, & prouisionis alias factas annullat. Vgolin. de prescript. episcopi, c. 50. §. 6. n. 6. Et §. 10. n. 6. Flam. Paris. 8. de rescript. q. 8. n. 83. Garcia aliis relatis, 6. p. de benef. c. 2. n. 265. Et 9. p. c. 2. n. 101. Zenedo collect. 1. §. ad decret. n. 5. Gonzalez gloss. 4. num. 89. Et leg. August. Barbosa in remiss. ad dictum locum concilij decis. 1.

S. V.

In quibus beneficiis examen per concursum faciendum sit.

- 1 In beneficiis parochialibus hoc examen faciendum est.
- 2 Cessat in beneficiis iuris patronatus laicalis.
- 3 Quid in beneficiis iuris patronatus mixtis.
- 4 Cessat in beneficiis resignatis in fauorem.
- 5 Item in beneficiis vacantibus ex causa permutacionis.
- 6 Deinde in beneficiis unitis dignitati, aut canonicatui.
- 7 Item cum cura pertinet ad Ecclesiam cathedralem, vel collegiatam & per vnum, vel plures administratur.
- 8 Item in beneficiis litigiosis, & quid si Pontifex noluerit colligantem subrogare?
- 9 Cessat concursus in beneficiis parochialibus monasterio subiectis.
- 10 Item cessat in vicariis perpetuis unitis Ecclesia, vel beneficio seculari.
- 11 Deinde in beneficiis regularibus, qua regularibus conferuntur.
- 12 Item cessat, esto hac beneficia secularibus commendentur.
- 13 Item in parochialibus exigui redditus.
- 14 Cessat concursus in parochialibus vacantibus ob non seruandam formam a concilio prescriptam.

Regula generalis est in beneficiis parochialibus hoc examen faciendum esse, siue beneficia sint de collatione ordinarii, siue sint reseruata, siue Pontifici affecta, siue cura Ecclesie, vel Episcopo incumbere dicatur, & per vnum, vel plures administratur, constat ex Trident. sess. 24. cap. 18. de reformar. Aduertendum tamen est, sepe Pontificem beneficia reseruata, seu affecta prouidere alique concursu, solo simplici examine ad curam animarum. Quod contingit, cum electus ab ordinario non vult personam iuxta a Pontifice beneficio impostam consentire. Cum enim Pontifex supremum legislator sit, habeat que iustam causam dispensandi in lege concilij, exigentis concursum in parochialium prouisione, si de facto sine concursu aliquid conferat, legitima est eius collatio. Debet tamen generaliter saltem decreto concilij derogare Gonzalez ad reg. 8. Cancell. gloss. 6. n. 116. Barbofa allegat. 60. n. 39.

1 Supradicta regula de concursu in prouisione parochialium faciendi plures patitur exceptiones. Prima, & precipua est de beneficiis, quae sunt iuris patronatus laicorum: hac enim per concursum prouideri non debent: cum concilium loquens de iis beneficiis dixerit debere presentatum a patrono examinari, & digno reposito ei beneficium conferri; tacite insinuans concursu oppositorum opus non esse, si tenent, & decilium a facta congregatione referunt Gonzalez ad reg. 8. Cancell. gloss. 6. num. 134. Aloysius Riccius praxi fori Ecclesiast. resolut. 358. num. 1. Lellius lib. in fine, cap. 34. dub. 12. num. 58. Et dub. 16. num. 81. Nicol. Garc. 9. par. de benefic. cap. 2. numer. 155. August. Barbofa de potest. Episc. allegat. num. 18. Et suprad. textu concilij, num. 14. Quod verum habeat casu quo vnus esset presentatus, vel eius presentatio omnibus aliis praeterenda esset. Tunc enim hic examinari debet ceteris exclusis, & idoneo reposito ei beneficium conferri. At si plures sint aequanimiter presentati, examen faciendum est per concursum, vt Episcopus ex approbati eligat digniorem. Gonzalez num. 138. Garc. 256. Barbofa n. 2. Et in concilio, n. 34. Riccius num. 2. Et idem est, si iure deuoluto prouiso ad Episcopum pertinet, quia cessat patroni presentatio, ob quam exam. per concursum non fit. Gonzalez in praxi, c. 66. n. 19. Garc. dicto c. 2. n. 157. Barbofa 3. p. alleg. 60. n. 18. p. 2.

3 Difficultas vero est, an cesset examen per concursum in beneficiis patronatus mixti laicalis, & Ecclesiastici, casu quo pars laicalis praualeat in presentatione; eo quod precipua sit. Nam si non praualeat, sed aequae patronatus laicus sit, ac Ecclesiasticus, clarum est, faciendum esse examen per concursum, cum talis patronatus Ecclesiasticus sit dicendus, praecipue illis in casibus, in quibus Ecclesia, personisque Ecclesiasticis prodesse potest, neque laicis nocere. At si pars laicalis praualeat, dubium est, an examen per concursum cesset? Negat in hoc casu cessare concursum alii relatis Garcia 9. p. de benefic. 2. num. 278. Gonzalez gloss. 6. num. 135. Aloysius Riccius dec. 420. in prima edit. Et resolut. 357. n. 3. in secunda edit. Augustini Barbofa 3. p. alleg. 60. num. 27. Et in remissionib. concilij, n. 37. referantque sacram congregationem in hac verba decidisse, in collatione Ecclesie parochialis, qua sit iuris patronatus parum Ecclesie, parum laici, seruanda forma est examinis per concursum, quam concilium prescribit in conferenda parochialis, qua iuris patronatus sit mere Ecclesiastici. Idem dicendum est, quando patronatus pro duabus partibus pertinet ad laicos, pro vna tantum ad Ecclesiasticum. Ratio vero huius decisionis est fauor Ecclesiae, vt hac via melius prouideri possit.

Verum haec sententia, etiam ob auctoritatem sacrae congregationis ampicenda sit, aliquam patitur difficultatem. Nam si Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars II.

pars laicalis in patronatu praualeat, necessario ab ea presentatus instituendus est, si idoneus fuerit repositus, iuxta tenorem concilij.

Quae ergo utilitas est, si in concursu cum presentato a patrono, Ecclesiastico examinatur, cum hic presentatus, etiam dignior, institui non possit? Adde etiam fauor Ecclesiae sit, examen fieri per concursum, vt hac via de digniori ministro prouideatur, etiam fauor Ecclesiae est patronis laici fauere, & presentatum ab eis, modo dignus sit, instituire: quia hac via ad fundandas Ecclesias excitantur.

4 Secunda exceptio est de beneficiis resignatis in fauorem in manibus Pontificis, hac enim cum non sine aliis, quam resignatis conferenda, intare non potest; & ita tenent, & a sacra congregatione decilum referunt, Flamin. Paris. lib. 10. de resignat. quast. 7. a num. 13. Gonzalez gloss. 6. a num. 122. Garcia de benefic. 9. par. cap. 2. num. 157. Augustini Barbofa 3. p. de potest. Episc. alleg. 60. num. 11. & in concilio dec. 2. Aloysius Riccius in praxi fori Ecclesiast. dec. 416. in prima edit. Et in secunda resolut. 353. & alij apud ipsos. Neque obstant verba concilij praecipiens fieri examen per concursum in quibusvis beneficiis parochialibus vacantibus etiam per resignationem in curia. Quia loquitur de vacantibus per resignationem simplicem, & non in fauorem. Quae enim in fauorem resignantur, absolute non vacant, quousque resignatio fuerint acquisita, neque in illis interim apponitur vicarius, sed resignans, vt pote dominus administrat. Gonzalez n. 12. Barbofa n. 2. Riccius resolut. 371. vers. amplia quinto. Garc. c. 158.

5 Tertia exceptio est de beneficiis vacantibus ex causa permutacionis, siue permutatio fiat parochialis cum parochiali, siue cum beneficio simplici. Quocumque modo fiat, examen per concursum necessarium non est ob praedictam rationem; quia alteri quam permutatorio acquiritur beneficium non potest, neque vacat quousque ei fuerit acquisitum. Garcia referens a facta congregatione decilum, 9. p. de benefic. cap. 2. num. 165. Riccius in praxi fori Ecclesiast. dec. 419. in prima edit. Et resolut. 357. in secunda edit. Barbofa alleg. 60. num. 23. Et suprad. loco concilij, num. 16. Et dec. 3. Verum etiam examen per concursum fieri non debeat, debet tamen relinquens simplex, & accipiens parochiale examinari a tribus saltem examinadoribus synodalibus. Et idem est, si permutaretur beneficium parochiale inferius cum parochiali longe maiori, & pluribus parochianis abundante, quia ex aptitudine prioris beneficii non inferitur aptitudo ad illud, quod de nouo haberetur. Garcia, Barbofa, & Riccius, supra.

9 Quarta exceptio a concursu est de parochialibus unitis perpetuo dignitati, aut canonicatui; quia neque dignitati aut canonicatui debetur concursus, vt de se constat, neque parochialis vnitas, cum ratione vnionis naturam propriam amicitiae & qualitates illius cui vnitus acceperit, Gonzalez gloss. 6. n. 162. Et gloss. 5. 8. 7. num. 23. Garcia 9. par. de benefic. cap. 2. num. 193. Barbofa 3. par. alleg. 60. num. 24. 25. 26. Et in remissionib. concilij, circa med. Vnde dignitas, vel canonicatus, qui curam animarum antequam habet, nequaquam per examen concursus prouidetur; quia non est proprie beneficium parochiale Barbofa num. 28. & 29. Et in concilio. Gonzalez gloss. 6. num. 162. tametsi contrarium videatur sentire Garcia 9. par. de benefic. cap. 2. n. 189.

7 Sexto cessat concursus, cum cura pertinet Ecclesiam cathedralem, vel collegiatam, & per vnum, vel plures siue promissive, siue alternative, & per hebdomadas administratur; quia ipsi administratores vere non sunt curati, neque ob obitum illorum cura vacat, cum penes Ecclesiam cathedralem, vel collegiatam remaneat: sic pluribus decisionibus comprobatur Garcia 9. par. de benefic. cap. 2. cum. 181. Gonzalez gloss. 6. n. 158. Augustini Barbofa 3. par. allegat. 60. num. 30. Riccius resolut. 358. vers. quarto, & alij apud ipsos. Neque obstant verba concilij, dicentis examen per concursum requiri in Ecclesiis parochialibus vacantibus; etiam si cura Ecclesie vel Episcopo incumbere dicatur, & per vnum, vel plures administratur, etiam in Ecclesiis patrimonialibus, seu receptiuis, in quibus consequitur Episcopus vni, vel pluribus coram animarum dare. Non inquam obstant: nam supradicta verba intelligenda sunt primo cum cura administratur per vnum, vel plures in perpetuum, quorum interitum cura vacat, & de nouo prouidetur, secus vero cum cura illis committitur ad vitam amobilis; quia illorum interitum non vacat beneficium, & concilium agit de beneficiis vacantibus; ibi cum parochialis Ecclesia vniciuo, &c. Secundo intelligenda sunt de parochialibus Ecclesiis quae sic proprie dicuntur, non de collegiatis, & cathedralibus, quae ob eorum dignitatem, nisi exprimentur, non debent intelligi vt habetur expressis, c. statuum de electione. in 6.

8 Septimo concursus cessat in beneficiis litigiosis: nam durante lite beneficium non vacat, nec prouideri potest: cap. 1. & 2. vt lite pendente, element. prima, eodem tit. Sed concilium loquitur de parochialibus vacantibus, & quae facta examine prouideri debent. Ergo Gonzalez ad reg. Cancellar. gloss. 6. a n. 242. Flamin. de resignat. l. 2. q. 3. n. 97. Riccius resolut. 355. vers. tertio August. Barbofa 3. p. allegat. 60. n. 37.

Verum si summus Pontifex noluerit colligantem subrogare, vel ius demortui in alium transferre, affirmat Garcia 9. part. de benef. cap. 2. n. 170. locum esse concursus, & sic decum esse à sacra concilii congregatione; tamen electo, & iudicato magis idoneo collatio facienda non fit, sed expectandus finis litis, vel recurrendum ad Papam: & licet intra quadrimestre non recurratur, non obinde fit deuolutio; quia parochialis ratione litis non erat Pontifici reseruata, Ceterum hoc dictum Garcia mihi non probatur: nam vt bene Gonzalez *supradicto loco*, arguit concilium de prouisione beneficii, non de subrogatione loquitur. At durante lite, et ipsemet Garcia facitur, non est locus prouisioni, sed solum subrogationi. Ergo examen concursus ad prouisionem ordinatum non potest in beneficio litigioso locum habere. Præterea ex constitutione Pij V. sæpe relata, constat factò examine parochiarum, quarum collatio ad Episcopum pertinere, debet intra semestre fieri, pertinentium vero ad alios debere electionem dignioris intra quadrimestre fieri, illique significari: sed ipsemet Garcia concedit, & bene; in parochialibus litigiosis non posse electo beneficium ab ordinario concedi, neque obligatum esse electionem Pontifici intra quadrimestre significare. Ergo signum electi, concilium non intendisse in iis litigiosis concursum fieri. Neque obstat decisio sacre congregationi, quæ debet intelligi de litigio, non super beneficio, sed super ius præsentandi ad illud iuxta decisionem relatum ab ipso. *Garc. dicto cap. 2. n. 159. quod litigium non impedit ordinarij examen, & prouisionem, si sit in possessione examinandi, & conferendi, quia non propriè facit beneficium litigiosum, cum non sit lis inter ipsos beneficiarios.*

9 Octauo cessat concursus in beneficiis parochialibus monasterio subiectis, seu annexis, vel de eius mensa; tamen si per seculares, & vicarios perpetuos administrantur; quia in iis beneficiis monasterium nominat æque ac patronus laicus & Episcopo competit sine concursu nominatum approbare, vel reprobare, vt optime tradit Rota apud Farinac. in nouissimis tom. 1. de decis. 102. Gonzalez. gloss. 6. n. 162. Garcia 9. part. de benef. c. 2. n. 197. Barbosa 3. p. de potest. episc. alleg. 90. n. 31. & colligitur clarè ex c. 1. de capellis monach.

10 Nono cessat concursus in vicariis perpetuis vniuersitatis Ecclesie, vel beneficio seculari, quia ratione vniuersitatis ritulus extinguitur, & vicario non competit propriè cura, sed rectori Ecclesie, beneficii, cui est vicaria vnita. Secus vero dicendum esset, cum vicaria perpetua per se esset, & vicarius non solum exercitium, sed habitum curæ haberet: sic alijs relatis Garcia 9. part. de benef. c. 2. à num. 289. Riccius praxi fori Ecclesiæ. resol. 358. n. 1. *vers. secundo.* Barbosa allegat. 60. num. 32. Signum autem ad cognoscendum in vicariatum translatam esse omnem curam, tam quoad actum, quam quoad habitum, est, si vicario omnes beneficii fructus applicati sint, tamen si sub onere soluendi pensionem, & contra dicendum est, si fructus beneficii alteri sint applicati, & vicario datur pensio. Vide Rotam apud Farinac. in nouissimis tom. 2. p. d. decis. 710.

11 Decimo cessat concursus in beneficiis regularibus, quæ regularibus conferuntur. Tum quia hæc non solent in perpetuum concedi, sed solum ad tempus. Tum quia ad nominationem monasterij conferuntur: sic tenent, & decumque referunt Gonzalez gloss. 6. n. 162. Garcia 9. part. de benef. c. 2. n. 197. Aloysius Riccius praxi fori Ecclesiæ. decis. 421. in 1. dit. & resol. 358. in 2. edit. Barbosa de potest. episc. allegat. 60. n. 33.

12 Undecimo cessat concursus, etiam si supradicta beneficia regularia solita sunt secularibus commendari ob eandem rationem: & tradit decumque à sacra congregatione, *Garc. supra n. 199.* Barbosa n. 34. & in declarac. conel. ad dictum c. 18. *vers. sic octauo.*

13 Duodecimo cessat concursus, si parochialis adeo ex qui redditus fuerit, vt totius huius examinationis operam non ferat: aut nemo sit qui se examini per concursum querat subiacere, aut ob apertas factiones, seu dissidia, quæ in aliquibus locis reperiantur, facili grauioribus rixæ, ac tumultus possint excitari. Quia tali casu potest ordinari, si pro sua conscientia, cum deputatorum consilio, ita expedire arbitretur, hæc forma concursus omnia aliud examen, ceteris tamen seruatis, adhibere: sic concilium dicto cap. 18. in fine. Gonzalez. gloss. 6. n. 139. Aloysius Riccius resolut. 358. in fine. Barbosa 3. p. alleg. 60. n. 38.

14 Decimo tertio cessat concursus in parochialibus; in quibus seruatus non est ordo examini, & aliorum, quæ à concilio dicta *sess. 24. c. 18. de reform.* præscribuntur. Quia ratione huius negligentie Pontifici reseruatur, ita vt Episcopus, & Archiepiscopus non se possint intromittere in eorum collatione, etiam si aliàs beneficia de ipsorum collatione essentissimo nec possint examen præterire tanquam de alijs reseruatis, quia non solum quoad collationem, sed etiam quoad examinem Pontifici deuoluuntur, illique sunt reseruata: constat ex constitutione Pij V. 32. sæpe relata & notauit Gonz. gl. 6. n. 124. Quod si ad alios præter Episcopum, seu Archiepiscopum, quibus examen facere competeat, collatio beneficiorum pertinet, poterunt, omnia forma huius examinis beneficia conferre: quia absque sua culpa non debent potestate conferendi priuari, colligitur ex di-

cta constitutione, *vers. seu eorum, quibus ius conferendi, & notauit Gonzalez sup. num. 126.* Garcia de benef. 9. part. c. 2. num. 152.

S. VI.

Qualiter factò examine electio, collatio, seu institutio beneficiorum parochialium facienda sit.

- 1 Quid statuerit concilium.
- 2 An reperitis pluribus æque dignis possit Episcopus eligere quem maluerit, vel an electio remittenda sit collatori? Verus est Episcopo competere.
- 3 Idem est seruandum in beneficiis patronatus Ecclesiæ, si institutio ab alio quam ab Episcopo est facienda.
- 4 Si patronatus Ecclesiæ minus dignum eligat, non tenetur Episcopus eum instituire. Subiicitur, si clare constet, quod ante sententiam non est præsumendum.
- 5 Quid dicendum, cum electio non sit facta legitime, prouisione Apostolica subsistet? Negatiue est respondendum.
- 6 Qualiter tibi prouidere poteris, si ab examinatorebus in reprobatione, vel ab ordinario in electione te sentias grauari? A relatione examinatorebus in beneficiis parochialibus nulla datur deuolutio, aut appellatio.
- 7 A relatione examinatorebus in beneficiis simplicibus datur appellatio, deuolutio, & suspensio.
- 8 Interdicta est appellatio à relatione examinatorebus in parochialibus, quæ per concursum prouidentur.
- 9 Ab electione mala ordinarij dari appellatio deuolutio præstetur.
- 10 Quid faciendum, cum causa deuoluta est ad superiorem?

1 IN beneficiis à iure patronatus exemptis electio dignioris Episcopo competit, cui ipse, vel alius ad quem collatio pertinet, conferre beneficium debet. Si vero iuris patronatus Ecclesiæ fuerit, & institutio ad Episcopum, & non alium pertinet, is quem patronatus digniorum inter probatos ab examinatorebus iudicabit, Episcopo præsentare tenetur, vt ab eo instituat: cum vero institutio ab alio, quam ab Episcopo erit facienda, tunc Episcopus solus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei præsentet ad quem institutio spectat. Quod si ius patronatus laicorum fuerit, debeat qui à patrono præsentatus erit, ab eisdem deputatis examinari, & non nisi idoneus reprobatus fuerit admitti. Neque cuiquam alicui, quam vis prædictis examinatis, & ab examinatorebus approbatus, iuxta supradictam regulam de Ecclesia prouideatur, nec prædictorum examinatorebus relationem, quominus executionem habeat, illa deuolutio, aut appellatio etiam ad sedem apostolicam, sine eiusdem sedis legatos, aut vicelegatos, aut nuntios, seu Episcopos, aut Metropolitanos, Primate, vel Patriarchas interposita impediat, aut suspendat. Alias prouisiones omnes, seu institutiones præter supradictam formam sacre subreptitiue esse censentur, non obstantibus, &c. Sic concilium Trident. *sess. 24. cap. 18. de reform.* cuius decretum Pius V. in sua dicta *constitut. 32.* quæ incipit in *conferendis*, confirmauit, & approbauit, addidit quæ prouisiones, sibi sedique Apostolicæ, seu eius, quibus ius conferendi competit, reseruat. Ex quibus verbum manifestè constat in beneficiis exemptis à patronatu Episcopo competere ex approbatis eligere digniorem, cui ipse, vel Pontifex, vel alius ad quem de iure collatio pertinet, debet beneficium conferre.

2 Dubium tamen est; an reperitis pluribus æque idoneis possit Episcopus vnus ex illis eligere, cui sit necessario collatio facienda, vel potius debeat collatori omnes illos proponere, vt ipse cui maluerit conferat? Videtur collatori hoc remittendum esse; quia Episcopo solum conceditur à concilio, vt ex approbatis eligat digniorem. Ergo si plures reperiantur æque digni, illos debet Episcopus eligere. Alias non electio iuriam facit reiectis, cum reiciantur ab electione vt minus digni, cum tamen non sint, & electus eligatur vt dignior, cum tamen omnibus dignior non sit. Fauetque huic modo dicendi congregatio concilij, prout refert Garcia 9. part. de benef. c. 2. n. 149. ibi; ordinarij debet eligere magis idoneos, ac postea Abbas relinquere, vt ex electis cui maluerit curam conferat. Expecto verbum, debet eligere magis idoneos, quasi iudicans non esse, in potestate ordinarij vnus eligere, cum plures magis idonei reperiantur.

Cæterum tenendum est cum ipso Garcia dicta 9. part. de benef. cap. 2. num. 150. posse Episcopum eligere ex duobus æque idoneis, qui sibi placuerit. Et ratio videtur manifesta; quia Episcopo competit electio illius, cui beneficium est conferendum, sed beneficium duobus conferri non potest, sed vni tantum. Ergo huius electio Episcopo competit. Ergo data paritate duorum penes Episcopum erit eligere, quem maluerit. Neque illi eligatur, vt dignior possit, sed negatiue, hoc est, quo nullus alius dignior sit. Quod si aliquando plures æque idonei reperiantur, & Episcopus omnes illos eligat, penes collatorem erit conferre

conferte cui maluerit: & in hoc casu loquitur sacra concilij congregatio.

3 Idem seruandum est in beneficiis patronatus Ecclesiasticis, si institutio ab alio, quam ab Episcopo sit facienda: cum enim Episcopo tantum competat ex dignis eligere digniorem, quem patronus ei presentare debet, ad quem institutio spectat: si contingat duos aequè idoneos reperiri, Episcopus eligere poterit, quem maluerit. Quia est omnino eadem ratio, At si institutio Episcopo competit, & patronis Ecclesiasticis electio, ad patronos pertinet eligere ex duobus aequè idoneis, quis sit institutus: sic Nauar. *cons. 6. de iure patron. in 1. edit. Azor. 2. p. instit. moral. lib. 6. c. 2. q. 15. Garc. 9. part. de benefic. c. 2. n. 266.* referatque à sacra congregatione decusum.

4 Difficultas autem est, si contingat patronos Ecclesiasticos minus dignum ex approbatis eligere, teneatur Episcopus illum institueret: Negatiuè respondo, si id manifestè constaret. Quia talis electio, vt pote contra formam à concilio præscriptam, nulla est, non igitur illam potest subicqui institutio. At quia id constare nequaquam potest, quousque per iudicem appellationis declaratur, existimo obligatum esse Episcopum quemcumque ex approbatis patronos elegerit instituire: quia ante sententiam semper præsumere debet patronum elegisse digniorem. Neque ex eo quod reiectus appellauerit à mala electione facta, impedire potest electi institutionem: quia non obinde collat electum esse minus dignum: cito contra videatur tenere Garcia. *9. part. de benefic. cap. 2. n. 269.*

5 Sed quid dicendum, cum electio non fuit facta legitime: eo quod examen non fuit cum tribus examinadoribus synodalibus, vel termino edicti transacto; & aliis qualitatibus necessariis prouisione Apostolica impetrata virtute huius electionis subsistere videtur subsistere posse. Quia Pontifex prouidet beneficium cum clausula, etiam si alias specialiter, vel generaliter referatum existat. Ergo prouidet beneficium, etiam si ob malam electionem deuo libi referatum esset: ac proinde impedimentum, quod prouenit ex non seruata forma concilij, virtute illius clausulae sublatur videtur. Deinde Pontifex beneficium tibi confert contentus testimonio ordinarij declarantis seruata fuisse formam concilij, & vt pote digniorem inter approbatos elegerit. Ergo cum verum sit ordinarij testimonium, veta erit collatio in ipso fundata.

Ceterum tenendum est subrepticium, & inualidam esse hanc collationem; quia Pontifex in tantum beneficium tibi confert, quatenus præsinit in tui electione formam concilij seruata esse, & quæ de causa ipse Pontifex in proemio prouisionis hoc declarat dicens, Nos tibi, quia dilectis filiis examinadoribus in synodo diocesana, iuxta formam concilij Tridentini deputatis seruata forma concilij huiusmodi in concursu aliorum examinatus, & idoneus reperitus, & testimonio ordinarij de vita, & moribus prædictis, ac idoneitate commendatis, &c. Si ergo concilij forma seruata non est, gratia Pontificis nulla erit. Deinde concilium omnes prouisiones, collationes, seu institutiones factas præter formam ibidem præscriptam, subrepticium esse declarat, sed locutum fuerat concilium de beneficiis tam referatis, quam non referatis, tam de prouisione ordinarij, quam Pontificia. Ergo prouisiones Pontificie, in quibus non fuit forma concilij seruata, subrepticium sunt, & ita tenet Garcia. *9. part. de benefic. 2. n. 367.*

Neque obstat ratio dubitandi. Non enim Pontifex prouidet tibi intendit beneficium referatum ex non seruata forma concilij: quidem potius tibi prouidet, qui præsupponit seruata esse, & testimonium ordinarij non solum verum esse, sed legitime esse datum. Cum autem ponamus non fuisse legitime datum, quia concilij forma seruata non fuit, contra voluntatem Pontificis erit talis prouisio, ac proinde subrepticium, & nulla.

6 Rursus inquirens qualiter tibi prouideret poteris, si te ab examinadoribus in reprobatione, vel ab ordinario in electione sentias grauatum?

Respondo remedium esse appellationem interponere ad superiorem: illis in casibus, in quibus interponi potest. Quare videndum est qui hi sint. Constat ex Trident. *sess. 24. cap. 18.* à relatione examinadorum in beneficiis parochialibus nullam posse dari deuolutionem, aut appellationem; ibi; nec prædictorum examinadorum relationem, quominus executionem habeat, vlla deuolutio, aut appellatio etiam ad sedem apostolicam, &c. interposita impediat, aut suspendat. Expendo verbum deuolutio vlla, quod manifestè indicat non solum de appellatione suspensiuâ, sed etiam deuolutiuâ esse intelligendum: & ita tradit aliis relatis Garcia *9. part. de benefic. cap. 2. num. 242.* Et ratio videtur manifesta. Nam ex constitutione Pij V. sæpè relata, à mala ordinarij electione datur appellatio non suspensiuâ, sed deuolutiuâ. Ergo prohibens concilium appellationem à relatione examinadorum, de appellatione deuolutiuâ fuit locutum. Neque obstant aliquæ declarationes sacre congregationis reatæ à Garcia *supra num. 245.* dicentes à reprobatione examinadorum dari appellationem ad effectum deuolutiuum, non suspensiuum. Nam vt bene ipse Garcia explicat, intelligendæ sunt quoad effectum tollendi infamiam, & notam, quæ ex

reprobatione reprobo prouenit: ad hunc enim effectum potest reprobatus appellare. Non autem ad effectum infringendi electionem ordinarij, & obtinendi beneficij possessionem: imo Garcia placet non solum posse interponere appellationem coram superiore ordinarij ad supradictum effectum, sed etiam coram ipso ordinario: si ipse examinadoribus in suffragio non accessit: quia appellat ab examinadoribus Episcopo inferioribus. Quod non credo; quia examinadores cum ordinario idem tribunal constituunt, & nomine ipsius ordinarij suffragia ferunt. Aliàs à reprobatione examinadorum in beneficiis simplicibus, & in beneficiis iuris patronatus dari posset appellatio ad ordinarij, quod est alienum à praxi recepta.

7 Dixi à relatione examinadorum quoad effectum infringendi electionem, & obtinendi beneficij prouisionem nullam dari posse appellationem etiam deuolutiuam in beneficiis parochialibus, vt tacitè insinuarem aliud esse dicendum de beneficiis simplicibus. Nam de iis non loquitur supradictus textus concilij. Quare si contingat ab examinadoribus de beneficio simplici prouisionem examinari, & reprobari, ab hac reprobatione appellare potest, & habet hæc appellatio non solum effectum deuolutiuum, sed suspensiuum iuxta naturam appellationis, quia nullibi contrarium cauetur, & docet Gonzalez *gloss. 9. annotat. contra nullitatem. num. 184. 185. & 209.* Garcia *dicto cap. 2. n. 244.*

8 Sed an in omnibus parochialibus interdicta sit appellatio à relatione examinadorum, dubitatione non caret. Quia concilium postquam de parochialibus omnibus fuerat locutum, etiam de illis, quæ sunt iuris patronatus laicorum subdit. Nec prædictorum examinadorum relationem vlla deuolutio, aut appellatio interposita impediat, aut suspendat, quominus executionem habeat. Ergo aequè in omnibus parochialibus est appellatio à relatione examinadorum interdicta. Nihilominus vetius videtur limitandum esse ad parochiales, quæ per concursum prouidentur. Quia in his solum potest appellatio impedire, & suspendere prouisionem cum iniuria, & damno competitorum, ad quod vitandum interdicitur appellatio. Quare in beneficiis patronatus laici vbi vnus est presentatus, hæc ratio non procedit. Vnde potest appellatio interponi à reprobatione examinadorum. Nam cum presentato ius sit questum ex presentatione, non debeat illud irreparabiliter pendere ex probatione examinadorum, præcipue cum nulli alteri ius sit questum. Garcia *9. part. de benefic. c. 2. n. 245.*

9 Verum etiam à relatione examinadorum in beneficiis parochialibus per concursum prouisionis nulla detur appellatio etiam deuolutiuâ; at ab electione mala ordinarij dari optime potest, constat ex suprad. *const. 32. Pij V. voss. not. autem.* Quare si te sentis grauatum, eo quod ab examinadoribus absolute approbatus, alius minus idoneus fuerit electus, poteris ab hac electione appellare, & electum ad nouum examen prouocare coram iudice appellatiouis; quæ appellatio est electionis executionem non suspendat, deuoluit tamen causam ad superiorem. Notanter dixi, cum fueris ab examinadoribus absolute approbatus, Nam si reprobatus fuisti, nullum in habes appellandi, cum relictus nullam iniuriam ordinarij intulit. Non enim poterat te eligere. Quod electio ex approbatione esse debet. Quod veto ab omnibus examinadoribus concorditer fueris approbatus, necessarium non est, sicut non est necessarium ad electionem, vt tradit Garcia *id. 9. part. de benefic. c. 2. n. 247. in fine.*

10 Facta appellatione & causa ad superiorem deuoluta, superior examinadores synodales designat, qui appellentem & electum de literatura, vita, moribus, aliisque qualitatibus ad beneficium requisiti examinant, iudicantque an electus fuerit minus dignus, vel aequè dignus, vel magis dignus. Nam huiusmodi examinadores non tam constituuntur ad examinandum dignitatem prouisi, quam ad examinandum, an iuste prælatus fuerit appellanti; siquidem hac via, non alia constare potest de irrationabili ordinarij iudicio, illiusque mala electione. Quapropter ante examen non tenetur appellans ex actis primæ instantiæ docere de irrationabili ordinarij iudicio, sed hoc ex examine coram examinadoribus secundæ instantiæ faciendum constare debet, vt latius probat Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloss. 4. num. 144.* Vt autem appellans vincat, debent examinadores ipsum magis idoneum iudicare, nam si aequè dignum iudicant electum, conuincitur non fuisse malam electionem, sed bonam ac proinde appellans repellendus est. Sed iudicato electo minus idoneo, non obinde infertur electum à possessione esse excludendum: quia tam ab hoc iudicio examinadorum, quam à sententia iudicis appellationis in ipso fundata, qua appellentem mandat mitti in possessionem, datur appellatio deuolutiuâ, & suspensiuâ, vt latius probauimus *disput. præced. punct. de electione. §. 3.* Quapropter vt electus à possessione excludatur, & appellans obtineat, debet electus per tres sententias conformes, vel per vnâ quæ transeat in rem iudicatam condemnari vt minus idoneus: illo autem sic condemnato conferendum est beneficium appellanti per iudicem appellationis, si collatio ad Episcopum, à quo appellatum fuit, spectabat: si minus remittitur ad eum, ad quem collatio, prouisio, vel institutio spectat, vt in relata constitutione Pij V. habetur: Solum po-

retar esse dubium de Auditore Rotæ, quem Pontifex designat iudicem in hac causa; an inquam iudicans appellanti beneficium debet, possit ei simul beneficium conferre. iuxta Clement. Auditor. 3. de rescriptis. ubi Pontifex inquit. Auditor in Romana curia deputatus à nobis de beneficio, quod pronunciauit alicui fore debitum de iure, poterit tibi absque commissione alia, ut euitetur circumsus prouidere. Sed hoc intelligendum est de beneficio ad collationem ordinariorum pertinente, secus de referuato, quia auditor loco ordinarij subrogatur, vt tradit Cæsar de Grassid. 14. de prebendis. num. 9. & cum ordinarius in beneficiis referuatis solum habeat electionem, item dicendum est de auditore. Alias si auditor beneficia hæc referuata possit conferre, officiales Cancellariæ in suis stipendiis damnantur. Non igitur credendum est collationem horum beneficiorum illis committi; & ira tradit Gonzalez gloss. 31. de n. 51. cuius verba refert, & approbat Garcia 9. p. de benef. cap. 2. num. 253.

PUNCTVM. III.

De forma seruanda in prouisione canonicatum magistralis, & doctoralis.

- 1 Quid in Hispania ex privilegio Pontificis statutum sit
- 2 Graduatius extra vniuersitates Regni Castellæ, & Legionis, esto in his incorporatur, habilis non est ad obtinendas has prebendas.
- 3 Si gradum accipias post finitum terminum edicti, non sis habilis ad oppositionem.
- 4 Nulla est electio si electores iuramentum omittant de eligendo digniore.
- 5 Vota secreto præstanda sunt in hac electione.
- 6 Si unum votum manifestas, plures censent totam electionem esse irritam. Alij contra affirmant.
- 7 Quid sentiendum.
- 8 Quid si alteri vices tuas ad eligendum committas? Sub distinctione respondetur.
- 9 Non perdis secretum, esto dices pro quo suffragaturus es, vel reprobas schedulas postea ostendas.
- 10 An data equalitate votorum sit statim ad sortes deueniendum?
- 11 Verius est prius examinandas esse oppositorum qualitates, & illis paribus reperitis ad sortes deueniendum.
- 12 Penes ordinarium tantum est iudicare, an ad sortes deueniendum sit, an ad examen qualitatuum?
- 13 Canonici qui non sunt examinati præfens suffragari potest, spectatis bullis Sixti IV. & Leonis X. tamen si alij contrarium sentiant.
- 14 Possint electio à minore parte facta aliquando subsistere præmittitur pro decisione distinctionis.
- 15 Si maior pars scienter eligit indignum, minoris partis electio subsistit, secus si ignoranter processit.
- 16 Ex eo quod maior pars formam in electione præscriptam non seruauit, electio minoris non subsistit.
- 17 Nequaquam absque examine hæc prebenda conferri possunt quantumuis idoneo.
- 18 Apponitur quadam limitatio.
- 19 Intra semestre facienda est hæc electio.
- 20 Si ad Metropolitanum ob negligentiam suffraganei deuoluatur electio, verius est non esse prædictam formam in prouisione seruandam necessariam.
- 21 Si tempore semestris aliqui examinati sunt, & idonei reperi, ex illis Archiepiscopus, cui est facta deuolutio, debet electionem facere.
- 22 Qualiter hi canonici prebendis priuentur, si absque licentia sui capituli ab Ecclesia absint.

Constat ex bulla Sixti IV. & motu proprio Leonis X. in qualibet Ecclesia cathedrali regnorum Legionis, & Castellæ, Granatæ, & Nauaræ designatas esse duas prebendas, aliam magistralem pro exercitio concionandi, aliam doctoralem pro iuribus Ecclesiæ defendendis, vt quomodolibet vacantes prouideantur ab Episcopo, & capitulo in personis graduatis gradu doctoris, vel magistris, siue licentiis in vniuersitatibus regnorum Legionis, & Castellæ, graduatis, inquam, iuxta statuta illarum vniuersitatum præuio riguroso examine. Itemque collegialibus Hispanis collegii Sancti Clementis Bononiensis promotis, siue graduatis, iuxta eiuſdem collegii ritus, mores, & statuta. Ad hæc ergo electionem Episcopus pro vno tantum voto cum capitulo concurre, omnesque ante electionem tenentur se iuramento adstringere de eligendo magis idoneo habito respectu ad utilitatem Ecclesiæ, & mores eligendæ personæ, vtiq; secreto præstare debent de necessitate, & qui pro maiori parte fuerit electus prebendam obtineat, & si nullus habet maiorem partem votorum, duo habentes plura vota ad secundum scrutinium admitti debent, & si vnus habuerit plura vota, & alij habuerint paria, de illis paribus sit secundum scrutinium, quis illorum concurret cum primo, & si vltimi duo

habuerint pariter etiam sorte dirimatur, & sors loco electionis, & prouisionis habeatur: sic Sixtus Quartus & Leo Decimus. Hæc gratia in pluribus Ecclesiis extensa est ad aliam prebendam doctoralem pro sacra Scriptura docenda. Induperque fauore, & privilegio Sanctissimi Vrbani Octauij, ad canonicatum poenitentiarie hæc gratia extensa fuit, sed sub onore nouam prouisionem obtinendi à Pontifice, quod tamen eius supradictis prebendis Sixtus Quartus impulerat, sed non seruatur. Item licet Sixtus Quartus & Leo Decimus, solum de prebendis, & canonicatibus Ecclesiæ cathedralis locuti fuerint; at consuetudine introductus est fauor, & gratia pro pluribus Ecclesiis collegiatis, in quibus video prebendam magistralem, & doctoralem hac forma oppositionis, & electionis prouideri. Quo autem iure fiat non constat. Videntur Pontifici tacite concessa, siquidem non contradicatur, cum facile possit. Gonzalez gloss. 9. §. 2. à num. 80. Garcia 5. part. de benef. cap. 4. n. 197. Verum est clarissime Sixtus Quartus & Leo Decimus, formam prouisionis harum prebendarum tradiderint; aliqui tamen variis difficultatibus eam obcurare nixi sunt, quæ placet in medium adducere, vt illis dissolutis clarius doctrina splendat.

2. Primo dubitatur: an legimus oppositor sis, & habilis ad has prebendas, si graduatus præuio riguroso examine in vniuersitatibus Gallie, Borgia, Aragonie incorporatis, & admittatis in aliqua vniuersitate Regni Castellæ, & Legionis, videris habilis esse, quia graduatus alibi, & incorporatus in vniuersitatibus Castellæ conceduntur privilegia, & facultates omnes, quæ graduatis in eisdem vniuersitatibus Castellæ competunt, vt constat ex statutis vniuersitatum privilegia habentium ad incorporandum in se alibi graduatos: dicunt enim, vt incorporati eisdem privilegiis, & facultatibus fruatur, ac si præuio riguroso examine ibi essent graduati.

Cæterum verus est, nequaquam hæc incorporationem sufficere. Nam Sixtus Quartus & Leo Decimus postulant gradum in vniuersitatibus Castellæ, & Legionis præuio riguroso examine. Ergo gradus incorporationis cum deit abque examine, insufficientis erit. Deinde graduatus per incorporationem, est graduatus per privilegium: sed bulla Sixti, & motus Leonis Decimi veros graduatos expostulant. Ergo graduati per incorporationem non sunt sufficientes; quia vbi vera qualitas requiritur pro forma, non sufficit si per æquipolentem impleatur ex lege forma. Con. de his qui veniant ex aris imperatorum; ibi, illam tantummodo artem intellectum videri volumus, quæ & vniuersitatem quinquæ annorum circulis completur, non qua imperialis beneficii suppletur. leg. si forte ff. de censuris pectio. ibi, vniuersitatem enim spectamus, non quod quis finxit, & de iure canonico est textus in cap. cui de non sacerdotali, 27. de prebendis, in 6. ibi: Non enim huiusmodi mandata, quorum finem diligenter seruari oportet debent ad alios casus, quam expresso extendi. Neque obicit incorporationis concedere vniuersitatem omnium privilegia, quæ vniuersitatibus, & riguroso graduatis concedit, vt inde inferatur hoc iure vniuersitatibus, quia vniuersitas solum illis concedit privilegia ipsius vniuersitatis, non quæ aliunde proueniunt. Alias si legatum relinquere graduatis dum taxat præuio riguroso examine, possint incorporati illo frui contra expressam testatoris voluntatem quod non est dicendum.

3. Secundo dubitatur: si durante termino edicti, & oppositionis non habes gradum legitimum, & illum postea accipias, sed ante prouisionem habilis sis, vt tibi possit prebenda conferri? Videtur alicui te habilem esse: quia etiam post terminum edicti admitti potes ad oppositionem. Quia in ecclesiis utilitatem credit plures habere oppositores. Cæterum omnino tenendum est, te inhabilem esse, quia ex oppositione tus est oppositoribus questum, vt ex ipsis habitibus tantum eligatur vnus, sed tempore oppositionis tu inhabilis es. Ergo nullam ius habes, vt eligaris. Ergo habitus succedens non potest te habilem reddere, & habitibus personis præiudicare; & ita tenet Gutier. conf. 1. n. 11. & segg. & conf. 44. n. 9. Perez de Lara lib. 1. cap. no. 68. & lib. 2. cap. 9. n. 51. Flamin. Parit. de regnat. lib. 9. n. 14. Zecuallos com. contra com. 9. 693. n. 16. & 9. 666. n. 6. & alij.

4. Tertio dubitatur, an valeat electio non præstato iuramento de eligendo magis idoneo? Ratio difficultatis esse poterat, quia hæc qualitas videtur extrinseca, & accidentalitas, sicut iuramentum tabellionis, & iudicis fideliter sua officia exercendi, quæ si omittantur, non vitiaur actus. Sed omnino dicendum est nullam esse prouisionem omisso iuramento: quia Sixtus I. V. & Leo decimus addunt decretum irritans quantumlibet prouisionem factam non seruata forma ibi præscripta; sed ibi præscribitur iuramentum electoribus, vt ad electionem procedere possint. Ergo illo omisso nulla erit prouisio. Eodem enim modo ex parte electorum expostulantur iuramentum sicut ex parte eligendorum expostulantur gradus: & ita, vt indubitatum, supponit Garcia 5. p. de benef. cap. 4. n. 270. ita vt, consuetudo in constanti præualeat nullatenus possit ob decretum irritans, quod non credo ob ea quæ diximus, tract. de leg. dist. de consuetud. Ad idque Garcia, & bene hoc iuramentum tactis Euangelij præstari debere, esto necessarium.